

Prezentációs jegyzetek:

A Modul 01 bemutatja a képzési programot és felvázolja az alapul szolgáló fogalmi keretrendszert. A bevezető prezentáció először röviden szól a MAPChiPP projektről, majd a **Felmérés, elemzés és beavatkozástervezés 7 lépcsős modelljének**, valamint a **Felmérési keretrendszernek** az alapjairól. Ezekre épülnek ugyanis a következő modulok.

1.dia:

Üdvözlünk mindenkit a tréningen és mutakozzunk be.

Hangsúlyozzuk, hogy a kurzus a **gyermekvédelemben dolgozó szakemberek multidiszciplináris együttműködésére**, valamint a **gyermekek és családjaik gyermekvédelmi eljárásokban való részvételére** összpontosít.

Javasolt kezdés: Meséljünk el egy témához kapcsolódó anekdotát, vagy kérdezzük meg a résztvevőket, hogy a gyermekvédelmi eljárások során nekik milyen tapasztalataik voltak a multidiszciplinaritással és a részvétellel kapcsolatban.

A projektről:

A MAPChiPP (**“Multidiszciplináris Együttműködés és a gyerekek részvétele a gyermekvédelmi eljárásokban”**) egy olyan modulokból álló project, melynek célja a gyermekvédelmi szakemberek képzése Európa-szerte.

A képzés tananyagait Észtországban, Hollandiában, Németországban, Magyarországon és az Egyesült Királyságban dolgozó tapasztalt szakemberek dolgozták ki és vizsgálták meg, majd Finnországban, Portugáliában és Romániában is tesztelték, köszönhetően azoknak partnereknek, akik ezekből az országokból csatlakoztak a projekthez. A MAPChiPP-et az **Európai Unió Jogok, Esélyegyenlőség és Állampolgárság (REC – Rights, Equality and Citizenship) programja támogatja**, és kétéves (2016/2017) futamidejű.

A project **két fontos tényezőt kíván kiemelni a hatékonyabb gyermekvédelem érdekében**. Először a gyermekvédelmi folyamatokban résztvevő szereplők közötti együttműködést és kommunikációt kívánja erősíteni, ugyanis a különböző szolgáltatók vagy intézmények – például az ifjúsági jóléti hivatal, a szociális munkások, az egészségügyi szakemberek vagy a családjogi bíróság – sokszor eltérő állásponton vannak a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatban. Épp ezért rendkívül fontos a gyermekvédelmi **szakemberek multidiszciplináris együttműködésének fejlesztése**. Másodszor a projekt célja a **gyermekek bevonásának és részvételének fokozása** a veszélyeztetettség felmérésében, valamint a segítségnyújtás megtervezésben. A gyermekek bevonása a gyakorlatban gyakran nehézségekbe ütközik, amiatt hogy: a szakember nem megfelelően éri fel a veszélyeztetettséget, a szülők közötti konfliktusok fokozódnak, a szakember nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel és készségekkel a gyermekekkel való kommunikáció terén, stb. Mivel azonban a gyermekek bevonása szinte elengedhetetlen a hatékony beavatkozás megtervezéséhez, így alapvető fontosságú ezen terület fejlesztése és bővítése.

2. dia:

Tájékoztassuk a résztvevőket arról a kontextusról, amelyben a szeminárium zajlik. Mondjuk el nekik, hogy a képzés nyolc országban zajló európai projekt részeként jött létre: Észtország, Finnország, Németország, Magyarország, Hollandia, Portugália, Románia és az Egyesült Királyság ...

3. dia:

... az alábbi partnerek által: Estonian Union for Child Welfare (Észtország), Central Union for Child Welfare (Finnország), German Institute for Youth Human Services and Family Law (Németország), Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület (Magyarország), Netherlands Youth Institute (Hollandia), Instituto de Apoio à Criança (Portugália), Hope and Homes for Children Romania (Románia), Child and Family Training and Refocus on Practice (Egyesült Királyság)

A képen a projektcsapat látható, a Heidelbergben, Németországban, 2016 februárjában megrendezett kick-off találkozón.

A program két fő elven alapul: a **gyermek jogain és legfőbb érdekein**, valamint a gyermekvédelmi **eljárások etikai gyakorlatán**.

4. dia:

Ismételjük el, hogy a program célja a **szakemberek multidiszciplináris együttműködésének elősegítése** a felmérés és a segítségnyújtás megtervezésében, valamint **a gyermekek és a szülők bevonódásának megerősítése**.

5. dia:

A teljes program 12 modulból áll:

Modul 01: Az első modul bemutatja a programot és felvázolja a szükséges keretrendszert.

Modul 02: A második modul a gyermekek jogainak és legfőbb érdekeinek érvényesítéséről szól, különös tekintettel az elhanyagolás és az érzelmi abúzus okozta sérülésekre.

Modul 03: A harmadik modul foglalja össze, hogy milyen hatással van az elhanyagolás és bántalmazás a gyermekek fejlődésére.

Modul 04: A negyedik modul interjúkészítési technikát mutat be az információk összegyűjtésére szervezésére az Értékelési Keretrendszer segítségével.

Modul 05: Az ötödik modul foglalkozik a gyermekek megóvásával kapcsolatos információk elemzésével és értelmezésével.

Modul 06: A hatodik modul foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy hogyan lehet az elemzéstől eljutni az előrejelzésig, és hogyan lehet egy hatékony beavatkozási tervet kidolgozni.

Modul 07: A hetedik modul azzal foglalkozik, hogy hogyan kell megfelelő módon beszélni a gyermekvédelmi eljárásokban részt vevő gyermekekkel és serdülőkkel.

Modul 08: A nyolcadik modul olyan technikákat mutat be, melyek segítségével a gondozók könnyebben és jobban be tudják vonni a gyermekeket a döntéshozatalba.

Modul 09: A kilencedik modul bevezeti a "gyermekbarát igazságszolgáltatás" fogalmát, és bemutatja annak gyakorlati megvalósítását.

Modul 10: A tizedik modul kiemeli a multidiszciplináris együttműködés szükségességét és hasznosságát a (lehetséges) gyermekbántalmazási ügyek esetében.

Modul 11: A tizenegyedik modul a kisebbségekkel való együttműködésről szól, és a kulturális érzékenység növelésére törekszik a kiszolgáltatott helyzetben lévő családok esetében történő beavatkozás során.

Modul 12: Az etikai kérdésekkel foglalkozik és egy olyan gyakorlatot mutat be, amely ötvözi a tiszteletet és a védelmezést.

Hívjuk fel a résztvevők figyelmét a www.mapchipp.com weboldalra, és tájékoztassuk őket, hogy ingyenesen regisztrálhatnak az oldalon, így a MAPChiPP közösség tagjaiként bekapcsolódhatnak egy szakmai hálózatba és elérhetik az online eszköztárat (toolbox), mely tartalmazza az eddigi összes tananyagot és a jövőbeni fejlesztések szakmai anyagait is.

6. dia:

Választható: Végezzük el ezt a bemelegítő gyakorlatot, ha van rá elegendő idő (legalább 20 perc) és úgy ítéljük meg, hogy a csoport összetétele ehhez ideális.

Az online eszköztár (toolbox) alternatív bemelegítő gyakorlatokkal is szolgál.

Amennyiben nem végezzük el a feladatot, a 6. és a 7. diát hagyjuk ki.

7. dia:

Amennyiben elvégezzük a bemelegítő gyakorlatot, kövessük a dián látható instrukciókat.

8. dia:

A társadalmi háromszög szerint a tisztelet, az autoritás, a bizalom és a megfelelő kapcsolattartás a sikeres együttműködés alapjaként értelmezhető. Ha a szakemberek kölcsönösen tiszteletben tartják egymás autoritását, és bíznak egymásban, a sikeres lehet az együttműködés. Ez nem csupán a gyermekvédelem területén folytatott multidiszciplináris együttműködésre vonatkozik, hanem a jelenlegi szemináriumra is. Ez a gondola bevezetheti a képzés során alkalmazott szabályok megvitatását.

9. dia:

Ez a dia egy javaslat, amely olyan megállapodásokat tartalmaz, melyek segítségével időt takaríthatunk meg, és megkönnyíthetjük a felesleges konfliktusok elkerülését.

- ▶ **Titoktartás:** A titoktartás azt jelenti, hogy a csoportban zajló személyes ügyekkel vagy esetekkel kapcsolatos megbeszéléseknek a csoporton belül kell maradniuk, és azokat a csoporton kívül nem szabad megosztani senkivel, hacsak erre nincs kifejezett engedély. (A csoport számára hasznos lehet ugyanis, ha megvitathatják valakinek a személyes példáját. A titoktartás tehát nem az jelenti, hogy hasznos információkat titkolunk el szakmabeli társainktól.)
- ▶ **Tisztelet:** Mások tisztelete azt jelenti, hogy értékeljük egymás hozzájárulását a közös célhoz.
- ▶ **Különbségek értékelése:** A tanfolyam résztvevői eltérő tapasztalatokkal rendelkeznek, melyek megosztása tanulságos lehet a résztvevők számára. Így a különbségek segíthetik a megértés kiterjesztését – ez az elv különösen érvényes erre a képzésre.
- ▶ **Hasonlóságokból építkezés:** A hasonlóságra építve könnyebb felismerni, hogy a csoport tagjai közös szakmai tudással és munkatapasztalatokkal rendelkeznek, és ez a közös tudás hasznos alapja lehet az új készségek elsajátításakor.
- ▶ **A konstruktív vitához való jog:** A konstruktív vitához való jog tiszteletben tartása arra utal, hogy a tanfolyamon különböző vélemények merülhetnek fel (és kell is felmerülniük), mely a résztvevők között kialakuló nézeteltéréssel jár. A cél az, hogy a kurzus tagjai ügyeljenek arra, hogy álláspontjukat konstruktív módon fogalmazzák meg, különösen ha az egy másik személlyel nézeteire reflektál. Adott esetben törekedjünk arra, hogy alternatív javaslatok szülessenek.
- ▶ **Figyelmes hallgatás:** Ebben a csoportban mindenkinek kell, hogy legyen lehetősége beszélni, és megtapasztalni azt, hogy mondanivalóját a többiek figyelmesen végig hallgatják. Mindig vannak olyanok, akik inkább beszélnek, vagy inkább hallgatnak, a lényeg az, hogy a résztvevők megoszthassák egymással a tapasztalataikat.
- ▶ **Időhatárok betartása:** A trénernek a kezdést és az egyéb feladatok időkorlátait is be kell tartania. Ehhez a csoport együttműködése is szükséges. Hangsúlyozzuk, hogy a kurzusnak igazodnia kell bizonyos időhatárokhoz, így lesznek olyan alkalmak, amikor tovább kell lépni egy olyan témán, amelyről még lennének vélemények annak érdekében, hogy mindenre jusson elegendő idő. Emiatt egyesek úgy érezhetik, hogy nem volt esélyük mindent elmondani, amit akarnak.
- ▶ **Mobil telefon:** Hangsúlyozzuk, hogy a csoport mobiltelefon mentes övezet. Akinek mégis használnia kell a telefonját valamilyen sürgős ügyben, csendben hagyja el a termet amíg nem végező.

10. dia:

Ez az idézet azt mutatja be, hogy a multidiszciplináris együttműködés és a képzés, a gyermekvédelemben elért eredmények javításának két fontos módja - ez a kurzus ötvözi a kettőt: multidiszciplináris képzés.

11. dia:

...

12. dia:

A felmérési keretrendszer háromszöge a képzési program központi eleme. Hangsúlyozzuk, hogy a felmérési keretrendszer valójában a felméréshez szükséges adatok vagy információk koncepcionális térképe, és ez biztosítja az információgyűjtés szerkezetét. Ez nem egy felmérési eszköz, hanem a későbbi elemzés céljából fontos információk gyűjtésének eszköze. A felmérés háromszög hasznos eszköznek tekinthető a gyermekvédelem multidiszciplináris munkája során. Ha megállapodunk abban, hogy ez közös keretként szolgál a munka során, megkönnyíti a gyermekvédelem különböző szereplőinek kommunikációját és együttműködését. Három tartományt mutat be (a háromszög három oldala), amelyek lehetővé teszik a gyermek helyzetének leírását:

- ▶ Gyermek fejlődési szükségletei
- ▶ Szülői képességek
- ▶ Családi és környezeti tényezők

Mindhárom oldal további dimenziókból áll (a különböző tartományok alkategóriákra bomlanak), melyek mindegyike tartalmazhat károsító és kockázati tényezőket, valamint ellenálló és védő tényezőket egyaránt.

Példák segítségével tegyük átláthatóbbá a háromszög egyes oldalait és dimenzióit.

13. dia:

Mondjuk el a csoportnak, hogy az értékelésnek **a gyermekekre és annak szükségleteire kell összpontosítania**. Bár egyes felnőttek szükségleteinek ismeretére is szükség lehet, azok feltárása nem akadályozhatja a gyermek fejlődésének és tapasztalatainak teljes megértését.

A felmérésnek **a gyermekek fejlődéséről szerzett tudásanyagunkon kell alapulnia**: létfontosságú, hogy legyenek ismereteink a gyermek fejlődési mechanizmusairól, beleértve a fogyatékkal élő gyermekek fejlődési jellegzetességeit, mely a fogyatékoság formájától függően változhat.

A felmérés ökológiai megközelítésű, tehát a gyermeket mindig a családjá és a környezete kontextusában kell vizsgálni. Például figyelembe kell venni a gazdasági hátrányok, a baráti kapcsolatok, vagy a támogató nagyszülők hatását is.

A gyermekekkel és **a családokkal való közös munka azt a célt szolgálja, hogy lehetőség szerint együttműködjenek a szülők, családok és gondozók**. A partnerségben való együttműködés önmagában nem cél. A lényeg mindig a gyermek jólétének megőrzése és előmozdítása. A családdal való együttműködésben a család sajátos körülményeire való érzékenységre van szükség, például azokban az esetekben, ahol a szülők elsődleges nyelve nem a magyar.

Az erősségek és a nehézségek azonosítására kell törekednünk. Pontosabban ugyan úgy fel kell tudnunk mérni a család erősségeit és erőforrásait, mint a gyengeségeit és nehézségeit és lehetőség szerint a jól működő területekre kell fókuszálnunk a gyermek jólétének megőrzése és előmozdítása érdekében.

Különösen azok esetében, akik nap mint nap foglalkoznak gyermekekkel, kiemelten fontos a **szupervízió**.

A felmérés **egy folyamat, nem egyetlen esemény**. Ahhoz, hogy meg tudjuk érteni egy sérülékeny, kiszolgáltatott gyermek helyzetét, mindig különböző forrásokból kell információkat gyűjtenünk és ezeket gyakran a szülők vagy más szakember segítségével is értelmeznünk kell. Ez magába foglalja a következőket:

- ▶ a gyermekekkel és a családdal való jó munkakapcsolat kialakítása
- ▶ mélyebb megértés kialakítása a felmérés során alkalmazott többféle megközelítésmód révén
- ▶ adott esetben más szakemberekkel vagy intézményekkel közösen kialakított felmérési rendszer alkalmazása
- ▶ gondos megtervezés arra vonatkozóan, hogy milyen probléma esetén milyen beavatkozás a legjobb, leghatékonyabb

A felmérés egy iteratív, azaz egy ismétlődő folyamat, amely egyes esetekben a gyermekkel és a családokkal folytatott munka során folytatódik. A legjobb eredmény elérése érdekében a felmérési keretrendszert olyan fontos döntéshozatali időkből is alkalmazni kell, amikor felülvizsgálják a gyermek előrehaladását és a jövőbeli terveket. Más körülmények között a felmérés korlátozottabb folyamat lehet. Az igényektől és a helyzettől függően az nem szabad túlzásba vinni, szükségtelenül megismételni vagy nem világos cél és eredmény nélkül folytatni.

A felmérés folyamata terápiás jelleggel is bírhat, mivel segít a családoknak feldolgozni és megérteni azokat a folyamatokat, amelyek körülöttük zajlanak. Ennek ellenére **egyes esetekben szükség lehet azonnali beavatkozásra, amikor az intézkedések és szolgáltatások a felmérési folyamattal párhuzamosan zajlanak**. Ez jellemzően akkor következik be, amikor gyermek valószínűsíthetően szenved, vagy megsérül. Ilyenkor általában nem várjuk meg a felmérés befejeződését.

A felmérés továbbá **mindig bizonyítékon alapuló tudásanyagból építkezik**, és mindig a legfrissebb kutatási eredményeket használja.

14. dia:

Mondjuk el a csoportnak, hogy a bizonyítékon alapuló gyakorlat azt jelenti, hogy a szakemberek várhatóan:

- ▶ a felmérés és a tervezés érdekében kiemelt figyelmet szentelnek annak a tudásnak, amellyel a gyermekek és családok szükségleteiről, valamint a szolgáltatások és beavatkozások eredményéről rendelkeznek

- ▶ rendszeresen rögzítik és frissítik az információkat, megkülönböztetve az információforrásokat, például közvetlen megfigyelés, más intézményi nyilvántartások adatai vagy a családtagokkal készített interjú
- ▶ tanulnak a szolgáltatások felhasználóitól, azaz a gyermekektől és a családoktól
- ▶ folyamatosan értékeli, hogy a beavatkozás hatékonyan-e, reagál-e a gyermek és család egyéni igényeire, és ennek megfelelően módosítja beavatkozásait
- ▶ tanulnak a saját hibáikból, tehát szigorúan értékelik a saját beavatkozásaik eredményét

15. dia:

Mondjuk el a résztvevőknek, hogy a „gyermek fejlődési szükségletei” oldal nem csak a nehézségekre koncentrálnak, hanem fontosnak tartja a fejlődés pozitív aspektusainak figyelembe vételét is.

A „szülői képességek” oldal a szülői magatartás és cselekvések felmérésével foglalkozik, amelyek hozzájárulhatnak az erősségek vagy nehézségek azonosításához.

Ha például nincs észrevehető vagy mérhető károsodás, a szülői kapacitás, valamint a „család és a környezeti tényezők területén, az újszülött baba születéskor egészséges lehet. A szülők korábban elhanyagoló gondozásának jelei azonban arra utalhatnak, hogy a jövőben valószínűleg romlik a fejlődés.

A gyermek fejlődésével és eredményével kapcsolatos erősségek vagy nehézségek teljes egészében vagy részben a gyermek fejlődési szükségletei körébe tartozó tényezők. Például az intelligencia szerepet játszhat az iskolai előmenetelben, vagy a viselkedési nehézségek magyarázhatók autista fejlődési mintájával.

16. dia:

Ne feledjük, hogy ez az egyik legfontosabb fogalom a résztvevők számára! Mondjuk el a csoportnak, hogy az ítéleteknek az alábbi adatok vagy információk integrálásán kell alapulniuk:

- ▶ változatos mérési módszerek - különböző értékelési eszközök használata, különböző interjústruktúrák, megfigyelések alkalmazása, stb.
- ▶ különböző felmérő intézmények - szociális munkások; egészségügyi dolgozók, házi orvos, tanárok; stb.
- ▶ különböző alkalmak – a különböző felmérők különböző napokon és helyzetekben figyelhetik meg a gyermeket és a családot
- ▶ különböző helyszínek - a családot az irodában, az iskolában és otthonában is megfigyelhetjük
- ▶ változatos válaszadók (csoportok) – megfigyelhetjük a gyermeket az anyával, majd az egész családot, vagy az anyát az apával (partnerrel) stb.

Ezt általában "háromszögelésnek" nevezik, ami azt jelenti, hogy ha egy adott tényezőre három vagy több információforrás van, az növeli az eredmény érvényességét.

17. dia:

Választható: Lehetőség szerint szánjunk egy kis időt arra, hogy megvitassuk a fogalmi keretrendszert, amelyre a tanfolyam további része épül. Hagyjuk ki a 17. és a 18. diát, ha nincs elég idő erre.

18. dia:

Kérjük meg a résztvevőket, hogy vitassák meg a gyermekvédelemmel kapcsolatos multidiszciplináris együttműködés megkönnyítését és akadályozását befolyásoló tényezőket - Úgy vélik, hogy a "felmérés háromszög" és a "hét lépcsős modell" hasznos eszközök a több tudományágat érintő munka számára?

19. dia:

Vázoljuk fel a képzés fogalmi keretstruktúráját, majd kérdezzük meg a résztvevőket, hogy: mit várnak leginkább, mire kíváncsiak leginkább? Tegyük fel magunknak a kérdést, hogy őszinte válaszokat kaptunk-e.

20. dia:

Ismételten hívjuk fel a résztvevők figyelmét az online eszköztárra (www.mapchipp.com) és hangsúlyozzuk, hogy minden ma használt anyag és további erőforrások szabadon elérhetőek.

Kérdezzük meg a résztvevőket, hogy van-e még valami amit hasznosnak gondolnak a toolbox fejlesztéséhez. Kérjük ezeket, írják meg a mapchipp@dijuf.de címre.

21. dia:

Ez a dia háttérinformációkat nyújt az adott anyag fejlesztéséről. Nem szükséges bemutatni a résztvevőknek, de a prezentáció bármely nyomtatott kiadásának részét kell képeznie.